

Sotsiaalministeerium

Meie: 21.08. 2025 nr 49

info@sm.ee

Eesti Valdade ja Linnade Liit

info@elvl.ee

Pöördumine seoses kodu kohandamise teenuse kitsaskohtadega

EPIKojale ja EPIKoja võrgustikule valmistab muret kodu kohandamise teenuse kättesaadavus peale Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendite lõppemist. Selgitame, et kohustus erivajadusega inimeste kodusid kohandada oli sotsiaalhoolekande seaduses ka enne välisvahendite toetusel tehtud kohandusi. Portaali minuomavalitsus.ee andmetel¹ ei teinud 69 kohalikku omavalitsust 2023.aastal ja 75 kohalikku omavalitsust 2024. aastal mitte ühtegi kodu kohandust täisealistele erivajadustega inimestele. Peame teenuse kättesaadavuse probleemi tõstatamist oluliseks ka riigi pikaajalise hoolduse plaanide raames – arendada kodus elamist toetavaid teenuseid. **Kodu kohandamine on meede, mis tõstab oluliselt puudega inimese iseseisva elamise võimalusi.**

Kodu kohandamise teenus on sätestatud Sotsiaalhoolekande seaduses (§ 42. Puudega isikule eluruumi tagamine) kohustusliku teenusena eluruumi tagamise teenuse all. Paraku näitab praktika, et kohalikud omavalitsused tõlgendavad seadust eluaseme teenuse tagamisena ning eluaseme kohandamise asemel pakutakse inimesele eluaset sotsiaalkorterisse. **EPIKoja ettepanek on seaduse sõnastus üle vaadata ning kirjeldada eluruumi kohandamine eraldi teenusena.**

Samuti kommunikeerivad kohalikud omavalitsused kodu kohandamise teenust oma kodulehtedel eluruumi tagamise teenusena, mis annab inimesele teenusele õigustatusest ja teenuse sisust vale sõnumi.

Lisaks esineb praktikas taotlemise protsessis keerulisi olukordi, sest kodu kohandamise elluviimine on keerukas, vajab mitmesugust asjaajamist (nõusolekud kohandamiseks

¹ <https://minuomavalitsus.ee/valdkond/taiskasvanute-sotsiaalhoolekanne#kriteeriumite-taitmi>

korteriühistult, kui tegemist on üldkasutatava pinnaga, ehitusprojektide tegemine, hinnapakumised, ehitajatega suhtlemine ja tööde vastuvõtmine). **Alati ei pruugi erivajadusega inimesel olla selleks piisavalt ressurssi ja võimekust ning ta võib vajada kohaliku omavalitsuse poolset tuge protsessi vedamisel, sh on kohalikul omavalitsusel ka kohustus seda teha, sest tegemist on kohustusliku teenuse pakkumisega.** Praktikaks maksavad paljud omavalitsused kodu kohandamise toetust ja inimesel lasub kohustus kogu asjaajamine enda kanda võtta. Näiteks, praegune rahastuse praktika (KOV panus 1000–2000 eurot, pere panus 8000-9000 eurot) seab pered majanduslikult keerulisse olukorda või jätab kohandusest sootuks ilma, kui kohanduse maksumus ulatub 10 000 euroni.

Kortermajades on probleemiks ebamäärased Päästeameti tuleohtuse nõuded – näiteks otsus, kas trepikotta võib paigaldada trepitõstukit või mitte, on samades olukordades erinevate ametnike otsustega erinev. Praktikaks peaksid olema erisuste lubamine üheselt mõistetav kõigile.

Ettepanekud ja küsimused Sotsiaalministeeriumile ja kohalikele omavalitsustele:

- 1. Palume Sotsiaalministeeriumil koos KOVidega välja töötada juhendmaterjal/protsessi tugi, mis aitaks kohandusi inimestele sujuvamalt korraldada. EPIKoda on valmis protsessis kaasa rääkima.**
- 2. Ettepanek algetada koostöö Päästeametiga, et ühtlustada tuleohutusnõuded ja lubada erisusi, mis võimaldavad praktilisi lahendusi (nt trepitõstukid).**
- 3. Täpsustada Sotsiaalhoolekande seaduses kodu kohandamise sisu, et välistada tõlgendused, kus kohandamine asendatakse üksnes eluaseme pakkumisega.**
- 4. Tagada, et KOV määrustes ei kehtestataks täiendavaid piiranguid (puude raskusaste, rahalised piirmäärad), mis ei ole kooskõlas seadusega ja takistavad vajalike kohanduste saamist.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maarja Krais-Leosk

Tegevjuht

Kristi Kähär; Toetuste ja teenuste nõunik +372 5401 0462; kristi.kahar@epikoda.ee